

Sygn. akt I CNP 76/22

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie ze skargi S. A.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt I ACa 1050/19,
wydanego w sprawie z powództwa S. A.
przeciwko M. W.
o ustalenie nieważności umowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 października 2022 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. nie obciąża S. A. kosztami postępowania ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.**

UZASADNIENIE

Powód S. A. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie, wydanego w sprawie o ustalenie przeciwko M. W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała odrzuceniu.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem

wykonywanie władzy publicznej. Środek ten, unormowany w art. 424¹ § 1 k.p.c., ma wysoce sformalizowany charakter. Obligatoryjne elementy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wymienione zostały w art. 424⁵ § 1 i 2 k.p.c. W pierwszym z przywołanych przepisów enumeratywnie wyliczono elementy konstrukcyjne omawianej skargi, których pominięcie skutkuje odrzuceniem tego środka zaskarżenia – bez wzywania do uzupełnienia stwierdzonych braków (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Wśród wymagań formalnych skargi mieści się m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). W sprawie nie doszło do wykazania tej okoliczności; skarżący, zgodnie z własnym stanowiskiem, miał możliwość złożenia skargi kasacyjnej i jedynie nie udało mu się z tej możliwości faktycznie skorzystać. W stosownej części pisma powód wprost wskazał, że przysługiwała mu możliwość wniesienia skargi kasacyjnej od zaskarżonego wyroku, jednakże, z opisanych pokrótce przyczyn, nie w pełni znajdujących odzwierciedlenie w materiale sprawy, nie doszło do złożenia tego środka zaskarżenia.

Stanowisko skarżącego w przedmiocie dopuszczalności wniesienia skargi z art. 424¹ § 1 k.p.c. sprowadza się w istocie do wskazania, że pełnomocnik z urzędu ustanowiony w celu sporządzenia skargi kasacyjnej w imieniu powoda przedłożył powodowi opinię w przedmiocie braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej już po upływie terminu, o którym mowa w art. 398⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 124 § 3 k.p.c. Taki tok wydarzeń, nawet jeśli istotnie miał miejsce, nie sprawia, że w sprawie, w której formalnie dopuszczalne było złożenie skargi kasacyjnej, dopuszczalne staje się złożenie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wskazany ostatnio środek zaskarżenia jest bowiem dopuszczalny tylko wtedy, gdy, *verba legis*, wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Możliwość wzruszenia zaskarżonego orzeczenia przy zastosowaniu innych środków prawnych należy oceniać abstrakcyjnie; skarżący powinien wykazać, że wszelkie inne środki były formalnie niedopuszczalne (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 grudnia 2020 r., IV CNP 18/20). Niezłożenie skargi kasacyjnej w terminie z przyczyn niezależnych od strony może prowadzić do wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie terminu, a nie do

złożenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2011 r., III CNP 33/11).

Wprawdzie w art. 424¹ § 2 k.p.c. zastrzeżono, że w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, jednakże w orzecznictwie przyjmuje się, że stronę, która chce skorzystać z możliwości wniesienia skargi na podstawie wspomnianego przepisu, obciąża obowiązek wykazania, że w sprawie miał miejsce „wyjątkowy wypadek” w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., I CNP 20/22 i przywołane tam orzecznictwo). Tymczasem skarżący nie tylko nie wykazał, by wypadek taki zachodził, lecz nawet nie odwołał się do przytoczonego unormowania, jak można wnosić, błędnie założywszy, że w sprawie dopuszczalne jest wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku na zasadach ogólnych, zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. Dopuszczalność wniesionej w sprawie skargi nie mogła zatem wynikać z art. 424¹ § 2 k.p.c.

W związku z powyższym skarga powoda podlegała odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. Na marginesie należy dodać, że odrębną przyczyną niedopuszczalności skargi jest to, iż – mimo formalnego powołania się na naruszenie art. 84 k.c., art. 86 k.c. (w obu przypadkach bez wskazania bliższych jednostek redakcyjnych) oraz innych, bliżej nieokreślonych, przepisów prawa materialnego („szeregu przepisów dotyczących dziedziczenia spadku”), a także mimo wskazania na naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. – skarga w zasadzie w całości poświęcona jest kwestionowaniu ustaleń faktycznych i oceny dowodów Sądu Apelacyjnego. Tymczasem, stosownie do art. 424⁴ zd. 2 k.p.c., podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Enumerowane w art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaganie przytoczenia i uzasadnienia podstaw skargi należy odczytywać łącznie z art. 424⁴ k.p.c. Oznacza to, że niniejsza skarga nie zawiera dopuszczalnych podstaw, a odrębną,

samodzielną podstawą jej odrzucenia jest także art. 424⁸ § 1 k.p.c. w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.

W związku z tym, że skarga była *prima facie* niedopuszczalna i podlegała odrzuceniu, nie zachodziła potrzeba usuwania jej licznych, daleko idących braków formalnych. Podejmowanie takich czynności prowadziłoby do niezasadnego przedłużania postępowania i byłoby zbędne wobec jednoznacznej konieczności odrzucenia skargi. Wypada jednak zauważyć, że przedmiotowa skarga, niezależnie od jej niedopuszczalności, nie spełniała także podstawowych wymagań stawianych każdemu pismu procesowemu, w tym oznaczenia stron (art. 126 § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie wskazano w niej również innych elementów wymaganych w razie pierwszego pisma w sprawie, takich jak adresy stron i pełnomocników oraz numeru PESEL skarżącego (art. 126 § 2 pkt 1¹ i 2 k.p.c.).

Mając na względzie trudną sytuację finansową skarżącego, Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył go kosztami postępowania ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[as]